

КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Кульчиківський М.І.,

здобувач вищої освіти

Національного університету «Чернігівська політехніка»

УДК 343.9:343.13

DOI 10.32782/2663-5666.2024.2.14

ВЗАЄМОДІЯ ПРАВОВОЇ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ СФЕРИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: АНАЛІЗ РОБОТИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ

Вступ. Сучасний кримінальний процес вимагає глибокого розуміння роботи судових експертів, для забезпечення справедливості та ефективного вирішення правових питань. У цьому контексті роль судової експертизи стає важливою складовою к у сфері кримінального правосуддя, оскільки вони забезпечують об'єктивні та науково обґрунтовані оцінки своєї роботи.

Питання про роль експертів у судових процесах має велике значення в контексті забезпечення справедливості та захисту прав людини. Дана тема є актуальною зв'язку із змінами в законодавстві, що впливають на регулювання процесів проведення судових експертиз.

Роль судових експертів досліджується багатьма науковцями. Зокрема воно висвітлюється в роботах таких вчених, як Л.Є. Владимиров, Г.С. Семанов, Г.А. Білецька, С.О. Бойко, О.І. Герасименко, І.І. Когутич, І.В. Левенець, І.О. Концевич, Н.В. Завязкіна, Р.Л. Степанюка, В.О. Мажарової, А.Ф. Волобуєва, І.В. Гора.

Метою даної статті є проблеми із якими стикаються судові експерти під час написання висновків та їх вплив на правосуддя.

Виклад основного матеріалу. Для початку розберемо процес формування експертного висновку включає такі основні складові:

- 1) Зібрання необхідних матеріалів.
- 2) Вибір оптимального моменту для початку експертної консультації.
- 3) Визначення предмета оцінки.
- 4) Підготовка запитань, які будуть поставлені експерту.
- 5) Вибір професійної експертної організації або конкретного експерта.
- 6) Збирання необхідних матеріалів.

Необхідні матеріали – це переважно об'єкти дослідження, такі як матеріальні докази, трупи або їх фрагменти, які є важливими для правоохоронних органів. Ці об'єкти збираються від-

повідно до встановлених законом правил під час різних слідчих або судових процедур, таких як огляди, обшуки або виїмки.

У деяких випадках експертам надають зразки порівняльного матеріалу для дослідження. Під зразком для експертного дослідження розуміють матеріальний об'єкт, який надається експерту для порівняння з ідентифікованим або розпізнаним об'єктом. Серед таких зразків можуть бути почерки, відбитки пальців, зразки зубів, взуття, або зразки крові, слини, машинописного шрифту тощо. Ці зразки використовуються як порівняльний матеріал для експертних досліджень рукописів, слідів рук, ніг, зубів, документів та інших об'єктів [6, с. 55].

Предметом судової експертизи є фактичні обставини, які можна встановити під час проведення експертного дослідження, а також дані, що визначаються на основі спеціальних знань експерта та аналізу матеріалів справи. Формулювання питань перед експертом, слідчим або судом регулюється ЗУ «Про судову експертизу», де вказано, що питання можуть стосуватися лише наукових, технічних або інших спеціалізованих питань.

Згідно зі ст. 242 Кримінального процесуального кодексу України «Сторона захисту має право звернутися до слідчого судді з клопотанням про проведення експертизи у разі, якщо для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження, необхідне залучення експерта, проте сторона обвинувачення не залучила його або для вирішення залученим стороною обвинувачення експертом поставлені запитання, що не дозволяють дати повний та належний висновок з питань, для з'ясування яких необхідне проведення експертизи, або існують достатні підстави вважати, що залучений стороною обвинувачення експерт внаслідок відсутності у нього необхідних знань, упередженості

чи з інших причин надасть або надав неповний чи неправильний висновок; сторона захисту не може залучити експерта самостійно через відсутність коштів чи з інших об'єктивних причин.

У клопотанні зазначаються: короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; виклад обставин, якими обґрунтовуються доводи клопотання; експерт, якого необхідно залучити, або експертна установа, якій необхідно доручити проведення експертизи; вид експертного дослідження, що необхідно провести, та перелік запитань, які необхідно поставити перед експертом вибір професійних установ чи експертів базується на типі експертизи, об'єкті роботи та характері проблеми, яку необхідно вирішити. У випадку проведення судової експертизи поза судово-експертною установою у відповідному документі чітко вказується особа, яка має провести експертизу [12].

У мотиваційній частині коротко викладаються обставини справи та надається детальна інформація про досліджувані об'єкти (тобто обставини їх виявлення, вилучення, зберігання і т. д.). Мотиваційна частина завершується зазначенням підстав для призначення експертизи (з посиланням на відповідну статтю КПК, якою керувався слідчий або суд).

Резолютивна частина містить рішення про призначення експертизи, вид експертизи, прізвище експерта або найменування експертної установи, питання, на які експерт повинен дати висновок, а також перелік матеріалів, які необхідно надати експерту.

Відповідно до чинного Кримінального процесуального кодексу України, постановлення про призначення експертизи видається відповідно до статей 242 та 244 КПК України. При цьому необхідно враховувати обставини, що виключають можливість доручення проведення експертизи зацікавленим особам.

Проведення експертизи – це процес дослідження об'єкта, наданого на експертизу. Експерти використовують спеціальні методи дослідження для вирішення спеціалізованих завдань. У теорії судової експертизи існують різні класифікації цих методів, наприклад, їх можна поділити на загальні, спільні, окремі наукові та спеціальні (багатопрямі) [3, с. 61].

Експерти не мають права обмежувати обсяг запропонованого дослідження. У випадках,

коли є велика кількість однорідних об'єктів (наприклад, партії неякісної продукції), слідчий або суд повинен оцінити доцільність проведення вибіркового дослідження. Експерт має право розширити межі дослідження, вказавши у своєму висновку на обставини, що мають значення для справи і не були поставлені під час розслідування та не були з'ясовані під час проведення слідчих дій, згідно зі статтею 200 Кримінального процесуального кодексу України [10].

Після завершення експертизи необхідно забезпечити адекватний контроль за якістю та об'єктивністю її результатів. Це може включати ретельний аналіз висновків експертів, перевірку їхньої відповідності питанням, що були поставлені перед ними, а також можливість подання зауважень чи запитів на уточнення до експертів.

Згідно з п.6 ст.102 Кримінального процесуального кодексу України: «У висновку експерта повинно бути зазначено: коли, де, ким (ім'я, освіта, спеціальність, а також, за наявності, свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи, науковий ступінь, вчене звання, посада експерта), на якій підставі була проведена експертиза, хто був присутній при проведенні експертизи, питання, що були поставлені експертові, які матеріали експерт використав.

В початковій частині вказується назва (криміналістична, інженерно-технічна, психіатрична, тощо) експертизи, дата та місце складання висновку, дата ухвали про проведення експертизи, відомості про особу, яка проводить експертизу, перелік матеріалів, що були предметом дослідження, питання, поставлені перед експертом, інформація про участь експерта в розслідуванні та процесуальний статус учасників.

У дослідницькому розділі надається опис об'єкта дослідження, аналіз процесу його проведення, узагальнення отриманих результатів, надання розрахунків та довідкових даних, використаних експертом, а також перевірка його висновків.

Остання частина містить самі висновки експерта – відповіді на поставлені перед ним питання. Вони можуть бути позитивними, негативними або про неможливість вирішення поставлених завдань. До висновку можуть додаватися пояснювальні матеріали, такі як фотографії чи схеми, та він завжди підписується експертом.

Висновок експерта не переважає інші докази. Ідея, що знання експерта є «особливим» доказом, базується на теорії, що визнає експертів

науковими суддями. Л.Є. Владимиров відзначає: «Судді не можуть критикувати висновок експерта, який вимагає декілька років досліджень для зрозуміння його основ, але вони можуть користуватися авторитетними вказівками експерта. Суди є незалежними у виборі експертів, проте після їх обрання судді довіряють їм». [2, с. 79].

Той факт, що висновки експерта базуються на наукових, технічних або інших спеціальних знаннях, не виключає можливості та необхідності їх всебічної оцінки слідчим і судом. Характер досліджуваного доказу не може бути підставою для некритичного ставлення до нього або особливого оцінювання його доказової сили. Відповідно до п.10 ст.101 Кримінального процесуального кодексу України, «Висновок експерта не є обов'язковим для осіб, що проводять дізнання, слідчих, прокурорів і судів, проте незгода з таким висновком повинна бути обґрунтована у відповідному рішенні, ухвалі або постанові».[10].

Експериментальне обстеження підсудної особи, що включає вивчення пізнавальних процесів та індивідуально особливостей, є необхідним елементом експертного дослідження у судовій та комплексній експертизі.

Як приклад, питання використання психологічного дослідження як параклінічного методу у процесі судово-психіатричної експертизи вирішується індивідуально за участю суду та психіатра-експерта (чи комісії психіатрів-експертів). Слід підкреслити, що в різних видах судових експертиз психіатри не завжди зобов'язані залучати психологів для вирішення експертних питань у всіх випадках, але можуть це робити за необхідності та доцільності.

Як висновок маємо те, що основними самостійними завданнями експериментально-психологічного дослідження у рамках судово-психіатричної експертизи є:

- надання додаткових психологічних даних для диференційної діагностики;
- встановлення ступеня вираженості (глибини) наявних психічних розладів у випробуваної особи.

Додатковими завданнями щодо основних є:

- виявлення структури порушених та збережених аспектів психічної діяльності;
- визначення установок підсудних стосовно патопсихологічного обстеження та ситуації експертизи загалом.

Ці завдання обов'язково вирішуються як при розв'язанні першого, так і другого самостійного

завдання. Розглянемо зміст виділених завдань патопсихологічного дослідження у рамках судово-психіатричної експертизи докладніше.

Націленість експериментально-психологічного дослідження на вирішення експертних питань передбачає обов'язкове вирішення даного завдання як у диференційно-діагностичному напрямку патопсихологічного дослідження, так і при визначенні глибини психічної патології досліджуваного. Це пояснюється перш за все тим, що існує відмінність між клінічно-нозологічною діагностикою та вирішенням експертних питань: наприклад, деякі пацієнти зі шизофренією, які перебувають у ремісії, можуть бути визнані судом винними, тоді як інші, хворі на психопатію в стані декомпенсації, можуть бути визнані не винними – це залежить не тільки від діагнозу, але і від виявлення структури психічних порушень, співвідношення збережених та патологічних аспектів психіки, а також від психологічних факторів, що лежать в основі цих порушень психічної діяльності [11, с. 47].

Це особливо очевидно при використанні принципу системно-структурного аналізу психічної діяльності: виявлення якісних особливостей відбивних та регуляторних структур, співвідношення їх збережених та порушених компонентів має велике значення для експертного визначення здатності особи усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпеку своїх дій або керувати ними. Важливо зазначити, що кількісні дані багатьох методик, таких як тест Векслера, часто не є інформативними для вирішення експертних питань – результати осіб, що перебувають у стані вини або невинності, можуть не значно відрізнятися за цими методиками [5, с. 39].

Визначення структури порушень психічних процесів, їх співвідношення зі збереженими аспектами психічної діяльності може виступати як самостійне завдання дослідження у певних видах судово-психіатричних експертиз. Наприклад, у рамках судово-психіатричної експертизи при визначенні обмеженої здатності обвинуваченого усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпеку своїх дій або керувати ними внаслідок психічного розладу, експертне висновок доповнюється визначенням структури психічних порушень, співвідношенням між збереженими та порушеними аспектами психічної діяльності, а також врахуванням психологічних факторів, що лежать в основі цих порушень. Особливу увагу при цьому слід приділити збереженню критичності, ступеню опосередкова-

ності своїх дій, компенсаторним психологічним механізмам та іншим аспектам.

Різні смислові установки випробуваних щодо експертизи загалом і, зокрема, до ситуації патопсихологічного обстеження, широко представлені в судово-психологічних, судово-психіатричних та комплексних судових психолого-психіатричних експертизах.

Це передусім симуляція – свідоме та цілеспрямоване представлення неіснуючих ознак психічних розладів. Більш складні форми симуляції, що виникають на патологічному ґрунті, в осіб з існуючими психічними порушеннями, включають агравацію, метасимуляцію і сюрсимуляцію [6, с. 143].

Агравація – це свідоме перебільшення незначно виражених психічних змін, особливо помітне при експериментально-психологічному дослідженні, коли особи з невираженим інтелектуальним дефектом (наприклад, прикордонні випадки олігофренії, хворі на органічні ураження головного мозку тощо) демонструють виражене недоумство.

Метасимуляція полягає в свідомому представленні психопатологічної симптоматики, яка колись була присутня у підекспертного, але на момент дослідження вже відсутня.

Особливо складно розпізнати сюрсимуляцію – коли підекспертний дійсно страждає на психічне захворювання, але представляє картину іншого, нехарактерного для нього, порушеного психічного стану. Поведінка хворого у таких випадках визначається складним сплетінням смислових установок, спотвореного сприйняття дійсності і себе, психопатологічних мотивів і порушень мислення, характерних для його психічного захворювання.

Крім того, важливо врахувати активність підекспертних у контексті зворотної симуляції та дисимуляції. Дисимуляція полягає в намаганні приховати прояви свого психічного стану або психічних розладів.

Різнманітні смислові установки стосовно судової експертизи визначають потребу у їх виявленні під час експериментально-психологічних підекспертних досліджень. Це необхідно для досягнення основних цілей експертизи – встановлення патопсихологічного симптомокомплексу та оцінки рівня вираженості наявних психічних розладів. Для вирішення цих завдань важливо розробити ефективні методи виявлення смислових установок, такі як цілісний синдромальний аналіз патопсихологічних даних та застосування додаткових критеріїв.

Визначення характеру змістової установки має значення також для судово-психіатричного розпізнавання симуляції та її варіантів. Проте варто зауважити, що часто підекспертні дослідження, які намагаються представити неіснуючі у них психопатологічні симптоми перед лікарями-психіатрами, можуть переживати труднощі під час експериментальних досліджень. Особливо це стосується виконання завдань, пов'язаних з оцінкою інтелектуального рівня. Такі ситуації можуть провокувати певні форми симуляції, адаптовані до умов експерименту, що може виявитися складним завданням для визначення адекватної психічної реакції підекспертних [7, с. 402].

Результати експериментально-психологічного дослідження оформляються психологом у вигляді висновку, який заноситься до медичної документації, а його резюмуюча частина може бути включена до висновку (акту) судово-психіатричної експертизи в розділі «психічний статус» для обґрунтування експертних висновків. При укладанні такого висновку рекомендується врахувати наступні моменти:

- Загальне введення: характеристика поведінки досліджуваного під час експерименту та спілкування, розуміння мети експертизи, психологічні аспекти внутрішньої динаміки хвороби, актуальні установки, майбутні плани, скарги;
- Особливості діяльності досліджуваного в експериментальній ситуації: розуміння та виконання інструкцій, специфіка виконання завдань, реакція на успіх та невдачу, а також на корекційні зауваження та допомогу, крім того, можна відобразити особливості рівня когнітивних здібностей та уваги;
- Дані про рівень розвитку різних аспектів пам'яті, особливості та порушення мнестичних процесів;
- Інформація про особливості асоціативних процесів;
- Висвітлення рівня розвитку інтелекту, операційні, динамічні та мотиваційні порушення у процесі узагальнення та абстрагування, порушення логіки та інші аспекти розумової діяльності;
- Дані про особливості особистості, емоційно-вольову сферу, смислове сприйняття, самосвідомість тощо;
- Резюмуюча частина: узагальнення експериментальних даних про особливості та порушення пізнавальної діяльності та особистісної сфери, а також результатів спостереження.

Форма подання узагальнених психологічних даних повинна відповідати потребам експертів-психіатрів у вирішенні діагностичних та експертних питань, а також завданням, поставленим перед психологом.

Висновки. Судові експерти відіграють надзвичайно важливу роль у судових процесах, впливаючи на правосуддя та вирішення правових питань, пов'язаних з психічним станом осіб, що перебувають під судом. Їхні експертні висновки і думки часто визначають подальшу долю осіб, які перебувають у судовому процесі, і можуть мати серйозний вплив на їх майбутнє.

Аналіз судових рішень, де брали участь судові експерти, показує, що їхні експертні висновки часто визнаються судами як ключові елементи прийняття рішень. Це особливо стосується справ, пов'язаних з психічним станом обвинувачених або підозрюваних осіб, де експертні думки стосовно здатності розуміти суть справи або контролювати свої дії можуть вирішувати питання про їхню відповідальність за злочин.

Отже, судові експерти сприяють справедливому розгляду справ та прийняттю обґрунтованих рішень судами. Важливою умовою ефективності цієї діяльності є постійне вдосконалення методів діагностики, підвищення кваліфікації експертів та забезпечення міждисциплінарної співпраці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біленчук П.Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : Навч. посіб. для студ.ВНЗ // МАУП; П.Д. Біленчук, А.П. Гель, Г.С. Семаков. – Київ, 2007. – 510 с.
2. Білецька Г. А. Судова медицина та судова психіатрія: підручник / Г. А. Білецька. Харків: Право, 2018. 376 с.
3. Бойко С.О. Судово-медична експертиза визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: навч. посіб. Ужгород : СМП «Інватор», 2003. 225 с.

Кульчи́ковський М.І. ВЗАЄМОДІЯ ПРАВОВОЇ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ СФЕРИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: АНАЛІЗ РОБОТИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ

У науковій статті досліджується взаємодія правової та судово-експертної сфер у кримінальному процесі, зокрема діяльність судово-психіатричних експертів. Робота підкреслює значення судової експертизи як інструменту, що забезпечує об'єктивність і справедливість судочинства. Особлива увага приділяється психологічним дослідженням як параклінічному методу в судово-психіатричній експертизі, що допомагає отримати точні дані про психічний стан підсудного.

Основні методологічні підходи, які застосовують судово-психіатричні експерти, детально розглянуті в статті. Встановлено, що професійна компетентність, досвід і постійне навчання експертів є вирішальними для забезпечення точності та об'єктивності їх висновків. Підкреслюється необхідність безперервного професійного розвитку експертів із впровадженням новітніх технологій і методів діагностики.

Ефективна робота судових експертів значно сприяє ухваленню обґрунтованих і справедливих судових рішень. Вдосконалення цієї сфери, зокрема підвищення кваліфікації експертів та поліпшення методів

4. Герасименко О. І. Словник-довідник термінів судової медицини / О. І. Герасименко. Київ : Ін Юре, 2002. 482 с.

5. Гора І.В. Криміналістика : Навч. посіб. // І.В. Гора, А.В. Іщенко, В.А. Колесник. – К. : Вид. Паливода А.В., 2007. – 233 с.

6. Завязкіна Н.В. Обмежена осудність та обмежена дієздатність: засади клініко-психологічної діагностики в судовій експертології : монографія. Київ : Компринт, 2018. 317 с.

7. Кікінчук В.В.: «Призначення судових експертів при розслідуванні вбивств»; вид. – «Теоретичні та прикладні проблеми судової експертизи і криміналістики»; м.Харків від 2022р.

8. Князев В.В : «Проблемні питання призначення судово-медичних експертних досліджень під час досудового розслідування»; вид. – «Національна Асоціація Адвокатів України»; м. Київ від 2019 р.

9. Когутич І.І. Криміналістика : Курс лекцій. – Київ : Атіка, 2008. – 887 с.

10. Концевич І.О., Михайличенко Б.В. Судова медицина. К.: МП «Леся», 1997. 655 с.

11. Криміналістика : підручник : у 2 т. / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. Т. 1. 384 с.

12. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. 2012. № 90–91. 19 травня.

13. Левенець І.В. Судова психіатрія: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 328 с.

14. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. (ВВР, 1994, № 28, ст. 232 / Відомості Верховної Ради України. 1994, № 28, ст.232 2003 р, № 27, ст. 209.

15. Романенко Є.С. «Проблемні аспекти проведення судових експертиз під час розслідування кримінального провадження» УДК 343.98 від 15.10.2019 р.

16. Сенюта І.Я. «Актуальні проблеми судово-медичної експертизи в медичних справах»; збірник Міжнародної науково-практичної конференції; ХУУП, м. Хмельницький, вид. – ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права» від 27 травня 2022 р.

17. Циганюк Ю.В. «Правове регулювання використання методик для проведення судової експертизи»; збірник Міжнародної науково-практичної конференції; ХУУП, м. Хмельницький, вид. – ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права» від 27 травня 2022 р.

діагностики, критично важливе для покращення якості судочинства. Це сприяє гуманізації правової системи та ефективному захисту прав і свобод людини.

Значення судово-психіатричної експертизи в кримінальному процесі важко переоцінити. Її результати впливають на долі людей, допомагаючи суду ухвалювати справедливі рішення на основі об'єктивних даних. Компетентність судово-психіатричних експертів стає ключовою ланкою у процесі правосуддя.

Психологічні методи, які використовуються в судово-психіатричній експертизі, дозволяють глибше зрозуміти психічний стан обвинуваченого або підсудного, що важливо для встановлення істини у кримінальних справах. Це надає суду можливість ухвалювати рішення, враховуючи всі обставини справи.

Професійний розвиток судово-психіатричних експертів має включати не тільки традиційні методи навчання, а й сучасні підходи, такі як використання новітніх технологій і методів діагностики. Це підвищить точність і об'єктивність експертиз, сприяючи довірі до судової системи.

Висновок статті наголошує на необхідності систематичного вдосконалення роботи судових експертів. Це включає постійне підвищення їхньої кваліфікації, впровадження нових методів і технологій у діяльність, а також створення умов для об'єктивного проведення експертиз. Такі заходи є критично важливими для забезпечення справедливості та гуманності правової системи.

Ключові слова: судовий процес, судово-експертна сфера, судово-психіатричні експерти, експертиза, експертиза як інструмент, експертні висновки.

Kulchykovskiy M.I. INTERACTION BETWEEN LEGAL AND FORENSIC SPHERE IN CRIMINAL PROCEEDINGS: ANALYSIS OF FORENSIC EXPERTS' WORK

This scientific article delves into the intricate interplay between the legal and forensic domains within the realm of criminal proceedings, particularly highlighting the role and activities of forensic psychiatric experts. The study underscores the pivotal role of forensic expertise as a vital instrument that guarantees objectivity and equity in the judicial process. For instance, the article illustrates the application of psychological research as a paraclinical method within forensic psychiatric evaluations.

In this context, the article meticulously examines the principal methodological approaches employed by forensic psychiatric experts during their evaluations. The findings reveal that the professional competence, accumulated experience, and ongoing education of these experts are indispensable for ensuring the precision and impartiality of their conclusions. The research concludes by affirming that the proficient performance of forensic experts significantly aids the judiciary in making well-substantiated and equitable decisions. Enhancing this domain, especially through the advancement of experts' qualifications and the refinement of diagnostic techniques, is deemed crucial for the enhancement of judicial quality. This improvement is not merely technical but also contributes to the overarching humanity of the legal system, thereby fostering more robust protection of human rights and freedoms.

Furthermore, the article expounds on the necessity of continuous professional development for forensic psychiatric experts. It suggests that traditional training methods should be complemented by contemporary approaches, incorporating the latest advancements in technology and diagnostic methodologies. Such integrative professional development ensures that forensic experts remain at the forefront of their field, capable of delivering highly accurate and unbiased evaluations. This commitment to professional excellence is fundamental to maintaining the integrity and reliability of forensic psychiatric assessments, which are critical to the judicial process.

The significance of forensic psychiatric expertise in criminal proceedings cannot be overstated. The outcomes of these expert evaluations have profound implications for the lives of individuals, aiding the courts in reaching just and balanced decisions based on comprehensive and objective data. The expertise of forensic psychiatric professionals thus becomes a cornerstone in the administration of justice, influencing the final judgments in complex cases.

Psychological methods utilized in forensic psychiatric evaluations allow for a deeper understanding of the mental state of defendants or accused persons. This depth of insight is essential for the accurate establishment of facts in criminal cases, providing the judiciary with a fuller picture of the circumstances. Such methods enable the court to consider all relevant factors, leading to more informed and just decisions.

The professional development of forensic psychiatric experts should not only focus on traditional educational pathways but also embrace modern technological and methodological advancements. This holistic approach to professional growth ensures that experts are well-equipped to handle the evolving challenges of their field, enhancing the accuracy and objectivity of their evaluations. This, in turn, fosters greater trust in the judicial system, as the reliability of forensic assessments is critical to the administration of justice.

In conclusion, the article emphasizes the ongoing need for systematic enhancement of the work conducted by forensic experts. This includes regular updates to their professional qualifications, the incorporation of innovative methods and technologies into their practices, and the establishment of conditions conducive to objective evaluations. Such measures are essential for ensuring justice and the humane treatment of individuals within the legal system. The proficient and ethical conduct of forensic psychiatric experts is fundamental to the credibility and effectiveness of the judicial process, ultimately safeguarding human rights and freedoms. The article calls for sustained efforts to support and advance the field of forensic psychiatry, recognizing its vital role in upholding justice and human dignity in criminal proceedings.

Key words: judicial process, forensic proceeding, forensic psychiatric experts, expertise, reliability of forensic assessments, psychological methods.